

L'estat vol subcontractar el càlcul de les balances

“**E**s busca equip d'investigadors per calcular les balances fiscals de les comunitats autònomes amb el govern central. Per a més informació, poseu-vos en contacte amb l'Institut d'Estudis Fiscals.” Aquest podria ser l'anunci que difongués el Ministeri d'Economia espanyol per acomplir la resposta que va donar Pedro Solbes a la proposta de CiU al Senat el mes passat, en què demanava inequívocament que es publicuessin les balances fiscals. El ministre va transaccionar una resposta per la qual el seu ministeri, a través de l'Institut d'Estudis Fiscals (IEF), es comprometia a posar a disposició dels investigadors les xifres disponibles per a fer-ne el càlcul, que pertanyen a la Intervenció General de l'Administració l'Estat (IGAE), de l'Agència Estatal Tributària i l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

Però aquesta via, que aparentment pot obrir una porta a la reivindicació històrica de les balances fiscals, amaga moltes incògnites. D'entrada, els estudiosos de la matèria ignoren si l'estat farà una licitació pública en condicions, per garantir que tots els investigadors puguin accedir-hi

El Ministeri d'Economia espanyol posarà a disposició dels investigadors les xifres per a calcular les balances fiscals, després d'haver estat aprovada una moció de CiU per part del Senat. No se sap si l'estat farà la 'subcontractació' a dit o mitjançant un concurs públic.

en igualtat, o si per contra, es farà una adjudicació a dit amb l'objectiu d'evitar sorpreses en els resultats.

En segon lloc, no hi ha garanties escrites que el càlcul es faci aplicant les dues metodologies que va establir

A la imatge, l'Eix Transversal Lleida-Girona, una de les infraestructures que van a càrrec del pressupost de l'administració catalana.

l'any passat una comissió de l'Institut d'Estudis Fiscals integrada per una dotzena d'experts. Aquests dos enfocaments de càlcul possible són: el que té en compte els individus, amb independència d'on visquin (càrrega-be-

Cronologia de les promeses

■ **Juny de 1997.** Al debat de política general es va aprovar, a instàncies de CiU, amb el vot afirmatiu del PSOE i l'abstenció del PP, una moció que instava l'executiu, “a través del Consell de Política Fiscal i Financera, a fer els estudis necessaris per poder saber les balances fiscals de les comunitats autònomes amb el pressupost de l'estat”.

■ **Juny i setembre de 2004.** El Senat i el Congrés aproven una moció i

una proposició no de llei per a crear un grup de treball que fixi la metodologia per a elaborar les balances fiscals; també s'aprova de publicar les balances anualment i d'impulsar un debat a la Comissió d'Economia i Hisenda per a determinar criteris de transparència i solidaritat entre les comunitats autònomes.

■ **Març de 2005.** El Senat aprova una moció que insta el govern espanyol

a complir —abans de final d'any— allò que estableixen les iniciatives parlamentàries anteriors, i a publicar anualment les balances fiscals.

■ **Maig de 2005.** Es crea la comissió de l'Institut d'Estudis Fiscals, integrada per una dotzena d'experts amb el mandat “d'establir una metodologia comuna per al càlcul de les balances, que permeti de determinar els fluxos financers anuals entre les comunitats autònomes i l'administració general de l'estat”.

■ **Octubre de 2006.** Es presenta al

nefici), i el territorial (flux monetari), segons el qual els ingressos tributaris s'imputen al territori on es localitza l'activitat sotmesa a gravamen i la despesa al lloc on es fa aquesta.

Segons que ha pogut saber EL

TEMPS, un grup d'investigadors de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE) –entre els quals hi ha un dels membres de la comissió del IEF, Ezequiel Uriel, que va mostrar una oposició radical a la me-

Senat l'informe de conclusions de la Comissió del IEF, que determina dos enfocaments de càlcul possible: el que té en compte els individus, amb independència d'on visquin (càrrega-benefici), i el territorial (flux monetari), segons el qual els ingressos tributaris s'imputen al territori on es localitza l'activitat sotmesa a gravamen i lloc on es fa la despesa.

■ **Maig de 2007.** ERC demana a José Luís Rodríguez Zapatero per què no s'ha complert el mandat de publicar les balances fiscals. La resposta

del cap de l'executiu espanyol va ser una fugida endavant: "El grup de treball no ha pogut assolir una metodologia única de càlcul, però ha reduït les disparitats. Ara s'ha de continuar avançant."

■ **Octubre de 2007.** CiU presenta una moció al Senat que insta el govern espanyol a "encarregar amb caràcter immediat, a l'INE o a l'IGAE, l'elaboració de la balança fiscal referida al saldo de fluxos d'ingressos i despeses fiscals corresponents a l'últim exercici liquidat, en el termini de sis mesos".

metodologia de càlcul basada en el territori— seria el grup preferit pel ministre Pedro Solbes. El polític socialista rebutja de ple el criteri de balança territorial perquè considera que la sobirania fiscal és només de l'estat, que Catalunya no té dret a reclamar una part de la quota d'impostos; si la té és perquè graciosament l'Estat la hi ha volgut donar. Certament, Catalunya no té un dret meritat perquè no és sobirana fiscalment de les recaptacions que es fan al seu territori. I quan Rodrigo Rato també es negava a reconèixer l'existència de balances fiscals feia servir el mateix argument. Destacava, a més, que CiU havia votat totes les legislacions i normatives de l'IRPF, l'IVA, etc., i molt sovint els pressupostos de despesa estatals, de manera que no tenia cap motiu per a queixar-se del fet que aquesta llei fes pagar més als catalans o que aquests rebessin menys que els habitants d'alguns altres territoris.

En aquest context, si el ministre ordenés la creació d'una comissió mixta entre els organismes oficials que disposen de les xifres necessàries i l'estat publicués les balances fiscals, donaria carta de naturalesa a una reivindicació històrica de Catalunya: el càlcul del dèficit fiscal d'acord amb el territori i no amb els individus, cosa que equivaldria, en bona mesura, a acceptar aquella sobirania compartida.

Subcontractar els compromisos

estatal. El catedràtic d'Economia de la Universitat Pompeu Fabra, Guillem López Casanovas, un dels dotze membres de la comissió del IEF, considera que "el càlcul de les balances si s'ha de fer l'han d'abordar els organismes estadístics oficials, preferentment l'INE, i no de manera esporàdica sinó rutinària", perquè "la publicació de les balances és un compromís que ha adquirit el govern espanyol que no pot delegar a un tercer que pugui treballar al seu aire o al servei d'uns determinats interessos polítics conjunturals".

A parer de Guillem López Casanovas, "les balances fiscals les ha d'elaborar un organisme oficial, que ha d'aplicar amb tota cura els criteris que vam establir els membres de la

comissió". A banda d'aquestes consideracions, López Casanovas deixa clar que "formalment", l'executiu espanyol compleix el mandat rebut, "perquè s'ha elaborat una metodologia de càlcul (no pas un mètode únic i excloent), s'ha presentat al Senat i ara sembla que el ministeri vol posar les dades a disposició d'investigadors per a qui les vulgui computar. Però la demanda hauria de ser, o haver estat, que ho facin els organismes oficials, com si es tractés d'un veritable estat federal".

Les metodologies ja són a punt.

El president de l'executiu espanyol va esquivar una petició d'ERC al Congrés el maig d'enguany de publicar immediatament les balances, adduint problemes tècnics. "El grup de treball no ha pogut assolir una metodologia única de càlcul, però ha reduït les disparitats. Ara s'ha de continuar avançant", deia. Però la resposta de Zapatero va ser una clara aixecada de camisa, perquè l'informe de la comissió de treball del IEF defineix clarament les dues metodologies possibles, la basada en la imputació individual dels fluxos fiscals i beneficis de la despesa i l'enfocament territorial. Com destaca López Casanovas, el fet que aquesta segona metodologia hagi quedat plasmada en el paper i tingui un reconeixement oficial anul·la l'argument dels qui fins ara negaven l'existència de la balança fiscal al·legant que els territoris no eren res més que la suma d'individus en una delimitació geogràfica.

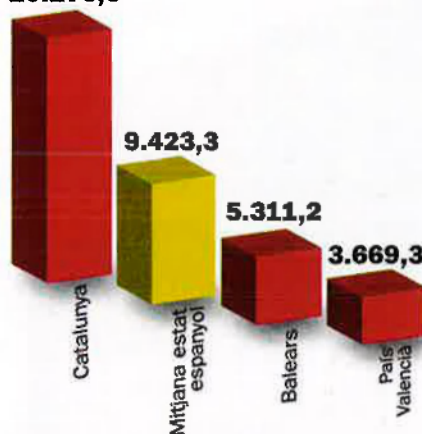
Al rerefons, aquesta tesi nega l'estat de les autonomies, perquè si el territori no vol dir res i no hi ha reconeixement del sentit de pertinença ni de la sobirania dels parlaments, no cal calcular balances. "Una altra cosa és que la Constitució espanyola permeti interpretar que tot i que els impostos els paguen sempre els ciutadans, els poden pagar a més d'un nivell de govern, un clar índex de federalisme fiscal", apunta López Casanovas.

Un equip de tres persones podria calcular en un mes les balances fiscals, segons López Casanovas

Dèficit fiscal de 2005

En milions d'euros

19.176,6

	Catalunya	Balears	País Valencià
Dèficit per habitant (en euros)	2.704,1	5.319,2	768,1
% de dèficit en relació amb el PIB	10,5	23,1	4

Font: Observatori del Finançament de Catalunya.

L'informe dels experts estableix minuciosament amb quin criteri s'ha d'imputar cada partida d'ingressos i despeses, si seguint el flux monetari -territorial- o el flux de benefici -individu-, de manera que en qualsevol moment es podria efectuar el càlcul. Per aquest motiu, López Casanovas té clar que si no es publiquen les balances és per manca de voluntat política, ja que "amb un equip de tres persones treballant durant un mes es poden tenir calculades les balances sense gaires problemes".

Si es publiquessin ara, hi hauria un saldo fiscal, com a incidència redistributiva, *suma d'individus*, i un de territorial, és a dir, com a capacitat de despesa i impacte macroeconòmic. El primer reflectiria l'equitat interpersonal (per grups de renda, categories laborals, etc.), considerant que els territoris no afegeixen res als arguments, com si es tractés d'un estat unitari; el segon, amb el saldo fiscal entre allò que es podria recaptar i la capacitat

de despesa de què es disposaria respecte a la despesa que fa actualment l'administració central, demostraria més clarament el greuge que han de suportar alguns territoris.

En concret, l'informe defineix que en el càlcul del flux monetari, "els ingressos tributaris s'imputen al territori on es localitza la capacitat econòmica sotmesa a gravamen, que pot ser la renda, la riquesa o el consum, i els no tributaris al territori on té lloc el pagament per les unitats que el realitzen, mentre que les despeses s'imputen, en el cas de les operacions de béns i serveis, al territori on té lloc la despesa, i en el cas de les operacions de distribució, al territori on s'efectuen aquestes operacions".

A tall d'exemple, com s'ha d'imputar la despesa del Museu Reina Sofia? Segons l'enfocament d'individus, seria una despesa imputable a tota la ciutadania de l'estat espanyol de la mateixa manera, tant si són de Barcelona com de Madrid. Des del punt de vista territorial, el fet que aquest museu sigui a Madrid fa que l'impacte macroeconòmic de la majoria de les seves partides es localitzi majoritàriament a Madrid, perquè és on es contracta el personal, es compren els béns i serveis, es paguen els lloguers, etc., de manera que la despesa no és imputable a tots els ciutadans uniformement.

A parer de Guillem López Casanovas, "el dèficit fiscal de Catalunya ja no és una qüestió d'hipòtesis metodològiques. La màxima evidència de la seva realitat, permanència i impacte la tenim reflectida a molts ordres de la vida quotidiana: des del caos del transport a la minsa capacitat adquisitiva real de les pensions de viduïtat. Per tant, aquest no és un debat acadèmic aliè al desenvolupament empresarial i al benestar social." A banda, assenyala aquest expert, "el debat del dèficit fiscal ha estat molt dur entre els acadèmics que hem intervingut en l'esforç de fer transparents tot un conjunt de fluxos fiscals pressupostaris encoberts. Els qui han negat el dèficit fiscal de Catalunya ara tenen poca legitimació per a reivindicar més bones infraestructures i més empenta al progrés econòmic del país".

Gemma Aguilera